

ГЛАСОВНИ СИСТЕМ

1. ПОДЕЛА ГЛАСОВА СРПСКОГ ЈЕЗИКА

У српском језику има 30 гласова: 5 самогласника и 25 сугласника.

Самогласници (вокали) су *a, e, u, o, y*. Према вертикалном положају језика при изговору делимо их на високе, средње и ниске, а по хоризонталном положају језика при изговору на вокале предњег, средњег и задњег реда (види табелу). У српском језику самогласници су носиоци слога.¹

	предњи	средњи	задњи
високи	<i>И</i>		<i>У</i>
средњи	<i>Е</i>		<i>О</i>
ниски		<i>А</i>	

Сугласници се деле на шумне сугласнике (консонанте) и гласнике (сонанте).

Сонанти српског књижевног језика су гласови: *в, р, ј, л, љ, н, њ, м*. У зависности од препреке они се деле на *уснено-зубне (в), алвеоларне (п, л, н), предњонепчане (ј, љ, њ), уснене (м)*. Сонанти су по звучности и по пролазу ваздушне струје сродни самогласницима.

Према начину изговора сонанти се деле на:

1. Назали – *м, н, њ*
2. Латерали – *љ, л*
3. Вибранти – *р*
4. Полувокали – *в, ј*

Консонанти су прави шумни сугласници, при чијем изговору се ствара препрека ваздушној струји и ствара се јак шум. При артикулацији гласнице могу, а и не морају, треперети, па зато консонанти могу бити звучни (шум праћен тоном) или беззвучни (чист шум). У српском језику постоје парови звучних и беззвучних сугласника који су представљени у табели.²

¹ Слог је гласовна јединица која се остварује једним артикулационим замахом. Носиоц слога је самогласник (може бити и сонант *р*, ретко остали). Према завршетку слог може бити отворен (завршава се на самогласник) или затворен (завршава се на сугласник). (Станојчић, Поповић 2004, стр. 37)

² Шумни сугласници *ф, ц, х* немају своје звучне парњаке

звучни	Б	Д	Г	Ц	Ђ	З	Ж	-	-	-
беззвучни	П	Т	К	Ч	Ћ	С	Ш	Ф	Ц	Х

Према месту изговора, тј. месту на којем се ствара препрека ваздушној струји, сугласници се деле на *двоуснене*, *уснено-зубне*, *зубне*, *алвеоларне*, *предњонепчане* (могу бити тврди и меки) и *задњонепчане*. Подела према месту изговора је приказана у следећој табели.³

уснени		језични			
двоуснени	уснено- -зубни	зубни	предњонепчани		задњонепчани
			тврди	меки	
Б, П	Ф	Д, Т, Ц, З, С	Ц, Ч, Ж, Ш	Ђ, Ћ	Г, К, Х

По начину артикулације консонанти се деле на:

1. Експлозивни (праскави) б, г, д, п, к, т
2. Фрикативни (струјни) ж, ш, з, с, ф, х
3. Африкате (сливени) ц, ч, њ, њ, џ

Артикулационе и акустичке особине гласова

1. Локализованост (имају преграду, то су консонанти и сонанти) – нелокализованост (немају преграду, то су вокали)
2. Звучност (сви вокали и сонанти и неки консонанти) – беззвучност (неки консонанти)
3. Тврдоћа – мекоћа (меки су ј, љ, њ, њ, њ)

³ За посматрање гласовног система српског језика битно је још истаћи и мекоћу самогласника (консонаната и сонаната), због тога што има важну улогу у категорији морфологије, према томе, осим меких консонаната *ђ* и *ћ* који су у табели као такви означени, треба подвући и предњонепчане сонанте који су увек меки а то су *ј, љ, њ*. Према томе, српски језик има 5 меких сугласника: *ђ, ћ, ј, љ, њ*.